

**UCHWAŁA NR XXX/221/2021
RADY GMINY BESTWINA**

z dnia 29 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2020r. poz. 713 ze zm.) oraz art.176 pkt. 1, art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020r. poz.821 ze zm.).

**Rada Gminy Bestwina
uchwała:**

§ 1. Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2021-2023 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy i Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Jerzy Stanlik

Załącznik do uchwały Nr XXX/221/2021

Rady Gminy Bestwina

z dnia 29 marca 2021 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BESTWINA NA LATA 2021-2023

Bestwina 2021

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BESTWINA NA LATA 2021-2023

WSTĘP

Prawną podstawą do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2021-2023 jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada obowiązek opracowania i realizacji 3 letnich programów wspierania rodzin , a jego główny cel, jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bestwina na lata 2016-2025.

W myśl w/w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy działania realizowane przez samorząd gminny obejmują:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny:
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny:
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci:
4. finansowanie:
 - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Jednym z celów zawartych w/w dokumencie jest „Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych”. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do :

1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,

2) powrotu do rodziny,

3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,

4) stabilnego środowiska wychowawczego,

5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,

6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,

7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,

8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,

9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,

10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,

11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Niezależnie od kontekstu kulturowego, historycznego i społeczno– ekonomicznego rodzina jest nadal podstawowym elementem społecznej struktury, a pełnione przez nią funkcje są nie do zastąpienia. Aktualnie podejmując prace z rodziną, przyjmuje się założenie i zasadę komplementarności oddziaływań edukacyjnych i socjalnych oraz fakt dzielenia zadań pomiędzy rodzinę i instytucje pozarodzinne, jak np. instytucje oświatowe wspomagające każdą rodzinę w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kulturalnej, czy instytucje z zakresu pomocy społecznej oddziałujące na rodzinę, która tej pomocy potrzebuje. Dotyczy to

zarówno rodzin niewydolnych wychowawczo, gdzie dochodzi do zaburzeń we współżyciu rodziny, co wiąże się na ogół z niepowodzeniami życiowymi poszczególnych jej członków, jak również rodzin patologicznych, które pozostają w stałej kolizji z prawem i moralnością (z powodu kradzieży, rozbojów, gier hazardowych, przemytu, prostytucji i stręczycielstwa, włóczęgostwa, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu, narkomanii).

Adresatami poniższego Programu będą nie tylko rodziny z wieloma problemami, nazwane **dysfunkcyjnymi**, ale rodziny, które dopiero zaczynają być klientami pomocy społecznej, aby móc wspomóc je w krytycznym momencie życia, związanych z pojawieniem się niekorzystnych zjawisk takich, jak:

- problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- bezrobocie,
- ubóstwo,
- alkoholizm lub nadużywanie alkoholu,
- przemoc,
- długotrwała choroba,
- niepełnosprawność.

System opieki nad dzieckiem i rodziną zakłada:

- po pierwsze – zrobić wszystko, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyręczając zbytnio rodziców;
- po drugie – zapobiegać patologiom społecznym;
- po trzecie – tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej, tak aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- po czwarte – przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych do samodzielnego życia.

DIAGNOZA

Jak wynika z analizy danych GOPS, zarówno liczba rodzin korzystających z pomocy tut. Ośrodka na przestrzeni lat 2018-2020 zwłaszcza w roku 2020r. wykazuje tendencję spadkową również w zakresie dysfunkcji jaką jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2020r. ze świadczeń z pomocy społecznej korzystało 118 rodzin, z czego 38,14 % stanowiły rodziny z dziećmi.

Strukturę rodzin z dziećmi objętych pomocą tutejszego Ośrodka przedstawia poniższa tabela uwzględniając dane w latach 2018-2020.

Liczba rodzin z dziećmi			Liczba osób w rodzinach		
2018	2019	2020	2018	2019	2020
62	55	45	246	217	192

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Główną przesłanką udzielenia pomocy obok długotrwałej choroby i niepełnosprawności nadal pozostaje problem bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2020 z powodu bezradności pomoc otrzymało 31 rodzin, która ma tendencję spadkową w stosunku do ubiegłych lat, na co zdecydowany wpływ ma pomoc jaką rodziny otrzymują w formie świadczenia wychowawczego w ramach programu 500+.

Poniższa tabela przedstawia główne powody przyznania pomocy materialnej w latach 2018 - 2020.

Przesłanki przyznania pomocy	2018	2019	2020
Ubóstwo	59	40	33
Długotrwała choroba	83	76	70
Bezrobocie	40	32	27
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	40	41	31
Niepełnosprawność	52	46	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była w rodzinach z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, ubóstwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

W związku ze zmianą przepisów ustawowych od roku 2011r. gminy za umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej ponoszą wydatki na opiekę i wychowanie dziecka. Według stanu na dzień

31.12.2020 r. gmina partycypuje w kosztach pobytu 9-ciorga dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej. Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika często z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko.

Wykaz dzieci z terenu Gminy Bestwina umieszczonych w pieczy zastępczej.

ROK	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy		
	Opieka instytucjonalna	Rodziny zastępcze	Łącznie
2018	1	4	5
2019	2	6	8
2020	1	8	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2018 –2020

ROK	Kwota odpłatności w złotych		
	Opieka instytucjonalna	Rodziny zastępcze	Łącznie
2018	8 240,84	12 211,08	20 451,92
2019	5 342,00	18 911,42	24 253,42
2020	19 440,97	29 243,22	48 684,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom występującym w rodzinach m.in. poprzez wsparcie asystenta rodziny.

Liczba rodzin objęta wsparciem w formie asystenta rodziny

Rodziny	2018	2019	2020
Ogółem	6	9	9
W tym na podstawie postanowienia Sądowego	3	5	6
Wydatki na asystenta rodziny	7 799,00	13 419,00	17 738,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Dane te jednak potwierdzają konieczność realizacji działań pomocowych, które będą wspierać rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

REALIZATORZY PROGRAMU:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie
2. Gmina Bestwina
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Zespół Interdyscyplinarny
5. Placówki oświatowe i kulturalne.

PARTNERZY:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.
2. Kuratorzy sądowi Sądu Rejonowego w Pszczynie
3. Dzielnicy, Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach.
4. Psycholodzy i pedagodzy szkolni w Gminie Bestwina.
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gminie Bestwina.
6. Kluby i organizacje sportowe w Gminie Bestwinie.
7. Stowarzyszenia.

CEL GŁÓWNY:

I. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewycięzaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych;
- wsparcie instytucjonalne dziecka poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych :
- pomoc psychologiczna rodzicom i dzieciom.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej, poprzez realizację następujących zadań:

- Reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przewycięzeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które zapewnią następujące działania:

- Wsparcie ze strony asystenta rodziny zatrudnionego przez GOPS lub rodziny wspierającej w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- Objęcie opieką psychologiczną członków rodziny w ramach obowiązków pełnionych przez zatrudnionego w GOPS psychologa.
- Wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych.
- Długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.
- Pomoc materialna w formie np. wyprawki szkolnej, posiłku, stypendium.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wyznaczył następujące kierunki działania związane z wyznaczonymi powyżej celami:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami, z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na :

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawcze, zaniedbań względem dzieci,

- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
 - opracowaniu indywidualnych programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie w rodzinach zagrożonych utratą dziecka.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
- z systemu pomocy społecznej
 - z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
 - z systemu dodatków mieszkaniowych
3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.
4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości, właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności :
- sądem rodzinnym
 - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
6. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
7. Współpraca ze świetlicami szkolnymi istniejącymi na terenie gminy oraz organizowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci w okresie wakacji letnich i zimowych.
8. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym na rzecz rodzin dotkniętych przemocą.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc, którą oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.